

Hegas

Läslust- guiden



Om guiden

Det är viktigt att läsa. Men det kan bli himla tråkigt när vuxna talar om hur viktigt det är. Som vuxen kan du förmedla att det är viktigt på andra sätt! Nu ska du få en smaskig guide på 9 tips hur du ska skapa läslust, antingen i klassrummet, biblioteket eller hemma vid köksbordet. Om du redan använder dig av någon av tipsen visar det på att du har bra koll på hur man skapar läslust – fortsatt så!

Heja dig och läslust åt alla!



Hegas

Gör läsmiljön inbjudande

Tips
1



Hur brukar du se ut när du läser en bok hemma? Sitter du på en hård stol eller ligger du mer bekvämt i soffan? Tänkte väl det!

Den fysiska miljön är viktig och spelar roll för elevernas lust att läsa. Rummet behöver helt enkelt kännas inbjudande för att locka till läsning. Du vill koppla böcker och läsning till en lugn stund. Ett välkomnande och attraktivt rum skapar bättre förutsättningar att förbereda för vägen in i böckernas och berättelserna värld.



Involvera eleverna i att bestämma hur läshörnan ska se ut. Fler kuddar? Mysigare belysning? Några filtar? De små detaljerna gör det mysigt! Du kan också få inspiration av andra skolors och biblioteks läsmiljöer på Instagram - de brukar dela med sig!

Kom ihåg!

Alla barn läser inte fysiska böcker, skylta med e-böcker och ljudböcker i läsmiljön minst lika mycket. Då värdesätter och synliggör du olika medietyper för barn och unga. Kanske ska det gå att låna hörlurar i olika färger?



Hegas böcker – lätta att läsa. Svåra att motstå.

Hegas

Utgå från intressen

Tips
2

Att hitta rätt bok till rätt person är ett viktigt steg på vägen för barn och unga att bli övertygade läsare. Läsning som känns positiv och givande sänker tröskeln till läsandet. Hur kan du då göra för att hjälpa läsaren att hitta sin lustläsning?

Forskning på läsmotivation i skolan visar på att elever är mer motiverade att läsa när de får möjlighet att välja vad de ska läsa. Men vi vet att ibland kan det vara svårt som lärare eller bibliotekarie att hitta den perfekta boken när eleven inte har några egna förslag och behöver hjälp i bokdjungeln.

Vårt bästa tips är att utgå från deras intressen! Om barn och unga läser berättelser som speglar deras egna intressen är det mer troligt att de klarar av att läsa ut boken och förhoppningsvis vill fortsätta läsa. För många elever är det just den kombinationen som får läsningen att lossna. En handling som passar ålder och intresse men också på en nivå som passar deras läsförmåga.

6 tips på böcker baserade på specifika intressen

Är de intresserade av...

1. EPA-traktorer?

Ge de *Sävaträsk* – en bok om EPA och kärlek.

2. Fotboll?

Föreslå serien *Utvisad*, en bokserie om vardag och bekymmer kring vänskap, kärlek och orättvisor. Eller serien *Det vilda fotbollslaget*, som handlar om vänskap och laganda.

3. Cyklar och mopeder?

Bokserien *BMX Gripfen* som utspelar sig på landsbygden eller mopedserien *Razzia!*

4. Stall och hästar?

Föreslå serien om *Glimma* eller *Stall-serien* med moraliska dilemman för de lite äldre.

5. Historieintressad?

Äventyr på historiska platser i *På plats i tiden* eller *Nina och Ninos* äventyr genom tid och rum!

6. Skejta eller surfa?

Checka in *Skejta* och *Surfa* i faktaserien *Utforskaren*.



Hegas böcker – lätta att läsa. Svåra att motstå.

Hegas

Hitta en tröskelbok

Tips
3

Ett sätt att väcka läslust är att du erbjuder barn och unga en tröskelbok. En tröskelbok kallas också för ingångsbok, och är precis som det låter en ingång till läsningen. Boken sänker tröskeln och tar bort fokus från själva läsningen.

Tröskelboken motiverar till mer läsning

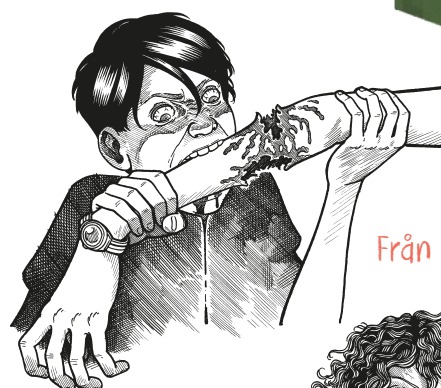
Utgångspunkten är enkel – all läsning är bra läsning! Tröskelbokens viktigaste syfte är inte att ge läsaren en språklig utmaning. Det handlar istället om att ge läsaren en lustfylld upplevelse som kan inspirera och motivera till mer läsning. Då behöver boken ibland anpassas lite extra efter läsaren. Det viktigaste är nödvändigtvis inte att språket är fantastiskt, eller att boken bidrar till några djupare reflektioner, huvudsaken är att läsaren hittar vägen in i boken och börjar läsa. Förhoppningsvis främjas läslusten och läsaren kan hitta andra böcker som tillgodoser andra behov längre fram.

Hur hittar du en tröskelbok?

Valet av tröskelbok beror på läsaren, men generellt sätt kan man säga att en tröskelbok anspelar på läsarens intressen, utanför bokvärlden (se tips 2!). Ofta ligger mer fokus på själva berättelsen än det skrivna språket. Det kan till exempel vara serier med mycket bilder som påminner om andra medier som TV-program eller filmer, det kan vara böcker baserade på datorspel eller skräckböcker med riktigt ruskiga illustrationer. All läsning är bra läsning och vi alla började någonstans!



Från Minecraft-zombie.



Från Zombie World.

Barn och unga
älskar att läsa
skräckböcker!



Från Mumierna vaknar.



Hegas böcker – lätta att läsa. Svåra att motstå.

Hegas

Boksamtal

– en gemensam läsupplevelse

Tips
4

Boksamtal engagerar och gör läsningen till en social aktivitet! Därför är det bra att du som vuxen samlar elever runt en bok och göra läsningen till en aktivitet där alla deltar. Helt enkelt att skapa en gemensam upplevelse eller utgångspunkt. Med dagens teknik behöver det inte ens ske i ett fysiskt rum, social läsning kan också ske på distans!

Läsningen av en bok kan både introduceras och förjupas av ett boksamtal. En bokcirkel är ett vanligt ord på ett organiserat boksamtal där människor möts och diskuterar en bok de läst. Ofta har alla läst en och samma bok men boksamtal kan egentligen göras hur som helst och när som helst. Det kan handla om du som lärare berättar om en bok som du nyligen har läst och frågar om någon i klassen också läst den. Det kan vara att du som förälder läser en bok med ditt barn och sedan diskuterar vad ni tyckte om berättelsen eller karaktärerna. Poängen är att prata om böckerna och göra läsningen till en gemensam aktivitet.

Har du svårt med inspiration? Här är några enkla exempel på diskussionsfrågor innan och efter läsning av en bok.

Innan läsningen

Titta och läs bokens omslag. Omslaget ger ofta ledtrådar om bokens handling.

- Vilka tankar får du när du tittar på bokens framsida?
- Vad föreställer omslaget?
- Vad tror du händer i den här berättelsen?
- Vad innebär titeln?

Efter läsningen

- Vad minns du tydligast från boken?
- Känner du igen dig i någon av karaktärerna?
- Beskriv boken med 5 ord.
- Finns det något som enligt dig skulle gjort boken bättre?

Vi vet hur tidskrävande det kan vara att själv ta fram diskussionsmaterial till boksamtalen. Klicka in dig på merahegas.se för att få tillgång till kostnadsfria digitala läsnycklar med uppgifter till alla våra titlar. De kan du enkelt använda i klassrummet!



Hegas böcker – lätta att läsa. Svåra att motstå.

Hegas

Erbjud norm- brytande böcker

Tips
5

Varför är normbrytande böcker viktigt?

Jo, dels är det viktigt att du erbjuder böcker till barn med berättelser som de kan känna igen sig i och dels vidgar det barns förståelse av sin omvärld och sig själva. En bok kan både fungera som tröst och stöd men också som ett verktyg att börja med skapandet av sitt eget jag - vem är jag? Vem är jag idag och vem är jag imorgon? Vem vill jag vara? Genom att lyfta och läsa normbrytande böcker visar det att berättelser om barn och unga utanför normen är viktiga och värda att läsas.

Vår sjätte tips är därför att försöka hitta titlar som porträtterar huvudpersoner eller karaktärer ur ett annat ljus än det normativa. Finns det böcker där flickor porträtteras som starka och tuffa – perfekt! Böcker med HBTQ-perspektiv? Eller där pojkar tillåts visa hela känsleregistret? Det du erbjuder barnen är en del av deras syn på sin omvärld och sin egen identitet.

Har du svårt att hitta de normbrytande böckerna? Här är tre av våra favoriter.

Ask-ninjan för de yngre, *Witchboy* för 9 år och uppåt och *Våga längta*-serien för de lite äldre.



Hegas

Hegas böcker – lätta att läsa. Svåra att motstå.

Fixa ett läsprojekt

Tips
6

Att involvera eleverna i ett läsprojekt på skolan, biblioteket eller hemma främjar läsning, läsfärdighet och läslust på ett kreativt, lustfyllt och inspirerande sätt. Ett läsprojekt kan vara av det mindre slaget med ett bokbingo (se tips 9) eller mer omfattande med ett klassöverskridande läsprojekt som involverar hela skolan.

Att organisera lärarlaget till ett läsprojekt

Vi vet hur svårt det kan vara att organisera lärare från olika klasser och ämnen till ett gemensamt läsprojekt. Men det första steget är att själv ta initiativet! Och att och presentera ett någorlunda färdigt förslag för att få med så många som möjligt på tåget. Och kom ihåg att det är viktigt att du som vuxen tycker läsprojektet är roligt och givande samtidigt som det följer läroplanen.

Här är en drös olika läsprojekt som skolor runtom i Sverige har organiserat!

Anordna en bokklubb!

Ett läsprojekt kan bestå utav en bokklubb med kontinuerliga boksamtal. Som vuxen kan du börja med att vara samtalsledare, men efterhand kan bokklubbarna sköta sig själva. För att underlätta processen inom bokklubbarna rekommenderar vi att du och dina elever utgår från en modell att samtala efter. Aidan Chamber-modellen är en beprövad modell att samtala efter, som används som stödstruktur för att aktivera elever. Modellen utgår från fyra övergripande frågor att samlas kring. Dessutom har den stor utvecklingspotential med fördjupande frågor att bygga vidare på. Frågorna är öppna och utgår ifrån det upplevda under läsning, utan några förutbestämda förståelsefrågor.

- Vad det något du gillade i boken?
- Vad det något du inte gillade i boken?
- Fanns det något du tyckte var konstigt/ Har du några frågetecken?
- La du märke till några mönster eller kopplingar?

Fortsättning nästa sida ►



Foto: Sofie Leifsdotter

Hegas böcker – lätta att läsa. Svåra att motstå.

Hegas

Fixa ett läsprojekt

► Fortsättning föregående sida

Tips
6

Läs
20 minuter
tillsammans
varje morgon!

Ett vanligt och relativt lätt-organiserat läsprojekt runt-om i skolorna är att klasser gemensamt läser 20 minuter om dagen. Det innebär att lärarlaget bestämmer en tidpunkt, förslagsvis skol-dagens första timme, när alla på skolan läser eller lyssnar på varsin bok under 20 minuter. Det skapar en gemensam läsoplevelse, där alla deltar – även lärarna!

Tänk kreativt
med ämnes-
överskridande
ämnen

Har du testat att involvera fysisk träning med läsning? Forskning visar att läsning gynnas av att värvas med fysisk aktivitet, som i sin tur har positiv påverkan på elevens skolresultat. Om svensklärarna och idrottslärarna samarbetar i ett gemensamt läsprojekt, kan eleverna först läsa tyst en stund, för att sedan göra en fysisk aktivitet tillsammans. Tänk kreativt!

Spökhistorier
från olika
länder

Be eleverna att bidra med spökhistorier och sägner från olika städer, landskap eller länder. Jämför! Vad är likt? Vad är olik? Sedan kan eleverna läsa spökhistorier eller varför inte skriva egna spöknoveller, eller producera boktrailers? Bibliotekarierna på skolan kan förslagsvis hålla i läsecirklar där spökböckerna och novellerna sedan diskuteras.



Du vet väl om att du kan söka
Hegas stipendie varje vårtermin?
Ett läsprojekt får 10 000 kr varje år.
Håll koll på hegas.se

Hegas böcker – lätta att läsa. Svåra att motstå.

Hegas

Läsning och källkritik går hand i hand

Tips
7

Ett källkritiskt förhållningssätt måste alla medborgare ha med sig. Men källkritik är en utmaning för de läsovana eller läsovilliga, som kan ha stora svårigheter att värdera källans trovärdighet. Det är därför så otroligt viktigt med läslust! Läslust gör dig till en god läsare, vilket gör dig bättre på källkritik och att aktivt värdera texten du läser.

Foto: Kate Gabor



Att arbeta källkritiskt

Jack Werner är expert på källkritik. Han menar att värdet eleven får ut av att vara källkritisk är viktigt. Genom att eleven känner

en verklig vinning i att hitta sanningen skapas också ett större intresse för att vara källkritisk. För en elev som gillar musik och rör sig i forum där det pratas mycket musik kan det till exempel finnas ett värde i att avslöja att en artist är fejk. Om man på så sätt bygger undervisning på elevernas intressen och får dem att se en vinning i att vara kritiska till vad de läser och hör.

Jack Werner ger dig 3 tips på hur du tränar källkritik

1. Gör det till en detektivjakt. Hitta något som är intressant för eleven att ta reda på sanningen om. Finns det ett intresse för ämnet, finns det också ett värde i källkritiken.

2. Bemöt och intressera dig för vad eleven läst och hört. Om någonting låter galet, så vore det ju faktiskt galet om det var sant! Var kan ni hitta mer information? Vem säger vad och varför?

3. Granska vandringsägnar. Har de förändrats över tid? Har ni hört olika versioner? Diskutera varför det kan vara så och hur samhället påverkat berättelsen.

Dina elever är världens bästa reportrar!

Vill du träna källkritik i journalistisk anda? Sätt SPLEJ-reporterblocket i händerna på dina elever och de kommer att gräva upp sensationella nyheter. I sann SPLEJ-anda hjälper reporterblocket reportern att ställa rätt frågor vid en intervju. Dessutom finns det tips på hur du planerar intervjun på bästa sätt, från att ställa öppna frågor till att ta hänsyn till hur nyheten ska rapporteras. Det är dags att starta er alldeles egna nyhetsredaktion. Kanske får den en egen YouTube-kanal, precis som i SPLEJ?



Hegas

Hegas böcker – lätta att läsa. Svåra att motstå.

Skriv egna sagor!

Tips
8

Att skriva egna sagor är ett pedagogiskt verktyg där bara fantasin sätter gränser! Du kan vara säker på att de sagor som skapas inte liknar några du hört förut ... Genom att skriva egna sagor får eleverna en högre förståelse för hur en saga är uppbyggd, de utvecklar sin fantasi och får dessutom träna på att återberätta för andra. Att sedan få läsa sin egen eller andras knasiga och spännande sagor gör läsningen lustfylld! När eleverna samarbetar och skapar sagor ihop kan de inspireras och se karaktärerna på olika sätt. Kanske kan samma karaktär vara både god och ond, vad bestämmer vem som är vad? Sånär använder du våra Skruvade Sagor-kortlek!

Du utgår från fem olika kortkategorier:

- Huvudperson
- Plats
- Fiende
- Händelse
- Sagoslut

Använd sedan ett av följande tre förslag!

Förslag 1

Dra kort tills du har en av varje kategori och skriv sagan tillsammans med eleverna. Detta kan även göras i smågrupper.

Förslag 2

Alla korten läggs upp och så får eleverna själv välja vilka kort man vill berätta en saga om.

Förslag 3

Sortera kategorierna i olika högar och turas om att dra och berätta sagan i klassen genom att lägga högarna i rätt ordning: Huvudperson, plats, fiende, händelse och sagoslut.

Skruvade sagor-kortleken är baserad på karaktärer och scener ur våra populära böcker i *Lilla Skräckbiblioteket*. Låt oss visa!



Det var en gång en Dödluva som bodde i ett slott i skogen. I källaren av hennes slott bor det en massa monster. När Dödluvan en dag öppnar dörren till källaren för att hämta potatis blir hon jagad ut ur huset. Efter att hon sprungit ett tag inser Dödluvan att hon är helt vilse i skogen ... Hon känner inte igen sig! Var ligger hennes slott? Det börjar mörkna och Dödluvan börjar känna sig riktigt rädd. Hon letar hela kvällen och när det blir natt, känner plötsligt Dödluvan hur någon andas i hennes nacke ...

Hegas

Utmana elever i bokbingo

Tips
9

Bokbingo är ett lekfullt sätt att väcka läslust. De tre olika bokbingobricken är anpassade efter ålderskategorierna 6-8 år, 9-12 år samt 13+. Du kan enkelt skriva ut de från följande sidor!

Elever börjar med att läsa eller lyssna på böcker som överensstämmer med beskrivningarna i bingobrickan. Rutorna handlar antingen om handlingen i boken eller känslor kopplade till boken. När de har läst ut eller lyssnat klart, kryssar de i rutan och skriver ned boktiteln. Om de har kryssat i fyra i rad antingen vågrätt, lodrätt eller diagonalt så har de bingo. Du kan också dela ut ett pris eller diplom när eleverna har klarat av det – det är helt upp till dig!

Bokbingo
6-8 år

Hegas

ÄRRR! En bok om pirater ute till havs Titel _____	En bok om rysliga vampyrer Titel _____	En bok med lång titel Titel _____	B.Z.Z.Z! En bok om en fluga Titel _____
En bok om en ninja Titel _____	En faktabok om djur Titel _____	En bok som utspelar sig i rymden Titel _____	En bok som fick dig att skratta Titel _____
En bok med hästar Titel _____	En bok som du kände igen dig i Titel _____	En bok om ett läskigt djur Titel _____	En bok om att vara kär Titel _____
En bok om läskiga monster Titel _____	En bok om magi Titel _____	En bok om vänskap Titel _____	En bok om att besöka loppis Titel _____

www.hegas.se

Bokbingo
9-12 år

Hegas

En bok som utspelar sig på en historisk plats Titel _____	En bok där det snöar Titel _____	En bok som någon på biblioteket tipsas om Titel _____	En bok om att vara kär Titel _____
En bok som är en klassiker Titel _____	En bok med ett namn i titeln Titel _____	En bok som du sett någon annan läsa Titel _____	En bok som gör dig rädd Titel _____
En faktabok om ett läskigt djur Titel _____	En bok om en häftig sport Titel _____	En bok om läskiga zombies Titel _____	En bok om häst-äventyr Titel _____
En grafisk roman eller serie Titel _____	En bok om ett fotbollslag Titel _____	En bok om Minecrafts-zombie Titel _____	En bok om en super-hjälte Titel _____

www.hegas.se

Bokbingo
13+ år

Hegas

En bok ur ett HBTQ-perspektiv Titel _____	En bok som utspelar sig i ställmijo Titel _____	En bok du länge velat läsa Titel _____	En bok om ett triangelndrama Titel _____
En bok om vänskap som blir till kärlek Titel _____	En bok du känner igen dig i Titel _____	En bok om mobbning Titel _____	En bok om att stå upp för sig själv Titel _____
En bok med sorgligt slut Titel _____	En bok som inte utspelar sig i Sverige Titel _____	En bok om kroppen Titel _____	En bok om ett moralisk dilemma Titel _____
_____	_____	En bok som du blev tipsad om Titel _____	En bok där poisen är inblandad Titel _____

www.hegas.se

Bokbingo

6-8 år

Hegas

ARRR! En bok om pirater ute till havs

Titel

En bok om rysliga vampyrer

Titel

En bok med lång titel

Titel

B222t!
En bok om en fluga

Titel

En bok om en ninja

Titel

En faktabok om djur

Titel

En bok som utspelar sig i rymden

Titel

En bok som fick dig att skratta

Titel

En bok med hästar

Titel

En bok som du kände igen dig i

Titel

En bok om ett läskigt djur

Titel

En bok om att vara kär

Titel

En bok om läskiga monster

Titel

En bok om magi

Titel

En bok om vänskap

Titel

En bok om att besöka loppis

Titel

Namn

Bokbingo

9-12 år

Hegas

En bok som
utspelar sig på
en historisk plats

Titel

En bok
där det snöar

Titel

En bok som
någon på biblio-
teket tipsat om

Titel

En bok om
att vara kär

Titel

En bok
som är en
klassiker

Titel

En bok
med ett namn
i titeln

Titel

En bok
som du sett
någon annan läsa

Titel

En bok
som gör
dig rädd

Titel

En faktabok
om ett
läskigt djur

Titel

En bok om
en häftig sport

Titel

En bok om
läskiga zombies

Titel

En bok om
hästäventyr

Titel

En grafisk
roman eller serie

Titel

En bok om
ett fotbollslag

Titel

En bok om
Minecraft-zombie

Titel

En bok om
en super-hjälte

Titel

Namn

Bokbingo

13+ år

Hegas

En bok
ur ett HBTQ-
perspektiv

Titel

En bok som
utspelar sig i
stallmiljö

Titel

En bok
du länge velat
läsa

Titel

En bok
om ett
triangel drama

Titel

En bok om
vänskap som
blir till kärlek

Titel

En bok du
känner igen dig i

Titel

En bok
om mobbning

Titel

En bok om
att stå upp för
sig själv

Titel

En bok med
sorgligt slut

Titel

En bok som
inte utspelar sig
i Sverige

Titel

En bok
om kroppen

Titel

En bok
om ett moralisk
dilemma

Titel

En bok där
en karaktär dör

Titel

En bok som
utspelar sig på
glesbygden

Titel

En bok
som du blev
tipsad om

Titel

En bok
där polisen är
inblandad

Titel

Namn

Vilka är Hegas?

Hegas förlag ger ut lättläst barn- och ungdomslitteratur sedan snart 30 år och har gett ut hundratals titlar! 1983 fick specialpedagogerna Gun Hållander och Siv Aronsson nog. De saknade bra lättlästa böcker till sina elever och tog saken i egna händer. De startade Sveriges första bokförlag med ambitionen att ge ut lättläst skönlitteratur – Hegas.

Vi följer forskningen om läsutveckling och litteraturläsning och utarbetar våra böcker i samråd med specialpedagoger och lärare – och med de unga läsarna själva förstås.

Vi på Hegas fortsätter som alltid att ge ut lättlästa, spännande, roliga och viktiga böcker för att ni som dagligen arbetar med våra barn och unga ännu bättre ska kunna förmedla nyttan och glädjen i att läsa.

Vem behöver lättlästa böcker?

Många tror att det bara är barn och unga med läsvårigheter, dyslexi eller koncentrationssvårigheter som behöver lättlästa böcker. Så är det inte. Alla kan behöva en lättläst bok ibland. Oavsett hur god läsare man är kan det ändå finnas ord eller ämnen som känns obegripliga. För de som saknar läsmotivation känns det kanske roligare om boken inte är för svår att ta sig igenom och för den ovilliga läsaren kan en lättläst bok vara vägen till en passande genre eller ökad läslust. Och för somliga kanske ingenting egentligen är lättläst, men åtminstone lättare än det som är riktigt svårt.



Hegas

Hegas böcker – lätta att läsa. Svåra att motstå.